

АРХЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ — науковий відділ Інституту археології НАНУ. Створ. 1966 у Києві. Експозиція побудована за культурно-хронол. принципом і відтворює історію насел. України від доби палеоліту до середньовіччя (від бл. 500 тис. рр. до 18 ст.). У трьох залах на пл. 500 м² репрезентовано бл. 10 тис. предметів. У 1-у залі експонуються матеріали кам'ян. віку (палеоліт, мезоліт, неоліт), енеоліту (трипіл., середньостогів. та кемі-обинська культури), епохи бронзи (ямна, катакомбна, зрубна, середньодніпров., тшинська та комарів., мар'янівсько-бондарихін., сабатинів. культури). Цікаві матеріали з найдавнішого в Україні палеоліт. поселення Королеве у Закарпатті (500–525 тис. рр. тому), колекція трипіл. кераміки та антропо- і зооморфної пластики із трипіл. поселень-гігантів (Майданецьке і Тальянки на Черкащині), унікальні предмети побуту, зброя й прикраси степ. кочовиків бронз. віку. 2-й зал присвяч. археології скіф. часу та антич. міст Пн. Причорномор'я (7 ст. до н. е. — 4 ст. н. е.). Експонуються пам'ятки матеріал. та духов. культури племен передскіф. часу (кіммерійці; чорноліська, підгірцівська, висоцька, таврська культури), скіфів, сарматів, поселень на о-вах Березань, Тіра, в Ольвії. Серед них — оригінал. кістяні прикраси кінної зброї із Зольного (кіммерійці), колекція скіф. зброї, унікал. кратер 6 ст. до н. е. з о-ва Березань, одне з найбільших зібрань антич. скульптури з мармуру та теракоти тощо. У 3-му залі експонуються матеріали слов'яно-руської археології (3 ст. до н. е. — 18 ст.): предмети побуту (посуд, знаряддя праці з кістки та заліза), прикраси (фібули, підвіски, персні) племен київ.,

зарубинец., черняхів. культур та літопис. слов'ян. племен. Розділ давньорус. археології вміщує матеріали з літопис. міст (Чучин, нині біля с. Балико-Щуринка Кагарлиц. р-ну Київ. обл.; Городськ — побли. с. Городськ Коростишів. р-ну Житомир. обл.; Іван-город — біля смт Ржищів Кагарлиц. р-ну Київ. обл. та Воїнь — побли. с. Воїнська Гребля Глобин. р-ну Полтав. обл.), які входили до т. зв. богатирської застави, та з Києва. Саме тут експонується одна з найновіших знахідок Інституту археології — шиферний рельєф з розкопок Михайлів. собору. Окрім оригін. матеріалів, у музеї демонструються унікал. діорами: «Поховання скіфського царя», «Давньоруське місто Чучин», «Київ 10 століття. Місто Володимира», «Поділ 10 століття». За територ. охопленням, багатством і різноманітністю археол. матеріалів, чіткою, науково витриманою системою їх подачі А. м. Інституту археології НАНУ — єдиний заклад такого типу в Україні. Організатором і першим зав. музею був І. Шовкопляс.

Рекомендована література

1. Шовкопляс І. Г. Новини з далеких епох: У залах Археол. музею АН УРСР // Наука і суспільство. 1969. № 12;
2. Його ж. Археологічний музей Академії наук УРСР // Вісн. АН УРСР. 1970. № 7;
3. Корпусова В. М. Археологічний музей АН УРСР // Археологія. 1971. Вип. 4;
4. Археологічний музей: Путівник. К., 1971.

Л. В. Кулаковська

Бібліографічний опис:

Археологічний музей / Л. В. Кулаковська // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44777>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).